

О. ХЕНРИ

КОЙ Е ВИНОВНИЯТ?

Превод от английски: Тодор Вълчев, 1977

chitanka.info

На люлеещия се стол до прозореца седеше червенокос, небръснат и неугледен мъж. Тъкмо беше запалил лулата си и пускаше сини кълба дим с истинска наслада. Беше свалил обувките си и обул избелели сини домашни пантофи. Той прегъна как да е вечерния вестник и с патологичната жадност на закоравял пияч на новини загълта силните, черни заглавия, след което за мезе щяха да последват подробностите с по-дребен шрифт.

В съседната стая жената приготвяше вечерята. Миризмите на печен бекон и кипящо кафе си оспорваха първенството с острия мирис на тютюна за лула.

Къщата се намираше на една от онези гъсто населени улици в източната част на града, гдето с падането на здрача Сатаната открива своя наборен пункт. Огромна сюрсия деца подскачаше, тичаше и играеше на улицата. Едни в дрипи, други с чисти бели дрешки и с панделки на косите; едни дръзки и неспокойни като млади ястреби, други кротки и свити; едни крещяха груби, непристойни думи, други слушаха втрещени, но скоро и те щяха да свикнат с тях. Така играеха тези деца по коридорите на Дома на порока. А над тази детска площадка вечно се вие голяма птица. Според хумористите това е щъркел. Но хората от Кристи стрийт са по-добри орнитолози. Те я наричат лешояд.

Малко, дванадесетгодишно момиченце се приближи плахо до мъжа, който четеше и си почиваше до прозореца, и каза:

— Папа, хайде да поиграем на дама, ако не си много уморен.

Червенокосият, небръснат и неугледен мъж, който седеше без обувки до прозореца, отвърна намръщен:

— На дама? Дума да не става. Не стига, че цял ден се трепя на работа, ами и в къщи да не мога да си отдъхна. Защо не излезеш да играеш с другите деца на улицата?

На прага се появи жената, която готвеше.

— Джон — каза тя, — не обичам Лизи да играе на улицата. Какви ли не лошабини се учат там. Цял ден е седяло в къщи детето. Мисля, че можеш да отделиш малко време, когато си тук, и да се позанимаеш с него.

— Щом иска да се забавлява, нека играе на улицата като всички деца и да ме остави на мира — каза червенокосият, небръснат и неугледен мъж.

— Хващате ли се? — каза Мълали Малкия. — Петдесет долара срещу дващест и пет, че ще отида на бала с Ани. Вадете парата.

Черните очи на Малкия святкаха — беше предизвикан и уязвен. Той извади пачката си и плесна пет десетачки на тезгяха. Хванати натясно, останалите трима-четирима младежи също извадиха — макар и не така решително — парите си и заложиха. Барманът, арбитър ех officio, прибра парите, уви ги старателно в хартия, записа условията на облога с огризка от молив и пхна пакетчето в ъгъла на касата.

— Ама как ще се натопиш! — каза ехидно един от приятелите.

— Ти не се грижи за мен — отвърна рязко Малкия. — Майк, налей на всички по едно.

След като си изпиха чашите, Бърк, използвач, секундант, ментор и велик везир на Малкия, го изведе на ъгъла при будката на ваксаджията, където се решаваха всички официални и важни въпроси на Клуба на малките часове. Докато Тони лъскаше за пети път този ден жълтите обувки на председателя и секретар на клуба, Бърк се мъчеше да вразуми шефа си.

— Зарежи тази блондинка, Малкия — посъветва го той, — иначе ще си имаш неприятности. Защо трябва да правиш мръсотия на своето момиче? Къде ще намериш друга, която да умира за теб като Лиз? Тя струва колкото сто Анита.

— Аз не си падам по Ани — каза Малкия. Пепелта на цигарата му се посипа върху лъснатата обувка и той я изтри с ръкава на Тони. — Само искам да дам един малък урок на Лиз. Тя си въобразява, че съм нейна собственост. Хвалила се, че не съм смееел дори да говоря с друго момиче. Иначе Лиз си е екстра. Само дето попрекалява напоследък с пиенето. И понякога държи език, който не подобава на жена.

— Нали вече сте сгодени? — попита Бърк.

— Разбира се. Догодина може би ще се оженим.

— Аз съм свидетел, че ти я накара да изпие първата чаша бира в живота си — каза Бърк. — Това беше преди две години, когато тя идваше след вечеря да се среща с теб на ъгъла на Кристи стрийт. Тогавя тя беше скромно момиче и дума не можеше да каже, без да се изчерви.

— А сега понякога бълва огън и жупел — каза Малкия. — Не мога да понасям ревниви жени. Затова ще отида на бала с Ани. Лиз трябва да се вразуми малко.

— Щом си решил така, добре, но внимавай — бяха последните думи на Бърк. — Ако Лиз беше мое момиче и намислех да отида тайно на бал с някаква Ани, аз бих си сложил желязна ризница под новия костюм.

Лиз крачеше бавно из владенията на щъркела-лешояд. Черните ѝ очи търсеха гневно, но разсеяно някого сред тълпата минувачи. От време на време тя си изтананикуваше откъси от някакви глупави песнички. А в промеждутъците стискаше ситните си бели зъби и процеждаше груби думи, каквито този квартал внася в езика на своите жители.

Лиз беше със зелена копринена пола. Карираната ѝ блуза в розово и кафяво, ушита не без вкус, ѝ стоеше добре. На ръката ѝ блестеше пръстен с едри, фалшиви рубини, а на врата ѝ висеше на сребърна верижка медальон, който стигаше почти до коленете ѝ. Обувките ѝ с разкривени високи токове отдавна не бяха виждали четка. Шапката ѝ едва ли би могла да се побере в скрина.

Лизи влезе от задния вход в заведението „Синята сойка“. Тя седна на една маса и натисна бутона с вид на знатна дама, която звъни за каретата си. Дойде келнерът, чиято широка усмивка и тих говор изразяваха почтителна фамилиарност. С доволен, кокетен жест Лиз приглади копринената си пола. Тя просто използваше положението. Тук можеше да се разпорежда и щяха да ѝ прислужват. По-големи женски привилегии от тези нейният свят не можеше да ѝ предложи.

— Уиски, Томи — каза тя така, както нейните сестри от богаташките квартали отронват: „Шампанско, Джеймз.“

— Готово, госпожице Лизи. С какво да бъде?

— Със сода, Томи. Малкия минавал ли е днес насам?

— Не, госпожице Лизи, не съм го виждал днес.

„Госпожице Лизи“ непрекъснато се пускаше в обращение, защото всички знаеха, че Малкия държи да се отнасят почтително с годеницата му.

— Трябва ми — каза Лиз, след като отпи от кипящата сода. — Дочух, че щял да отиде на бала с Ани Карлсън. Само да посмее. Червенооката му бяла мишка! Само да ми падне. Ти ме познаваш

добре, Томи. От две години сме сгодени с Малкия. Виждаш ли този пръстен? Той казва, че го бил купил за петстотин долара. Само да отиде с нея на бала! Ще му изтръгна сърцето с нож! Още едно уиски, Томи.

— Защо обръщате внимание на хорските приказки, госпожице Лизи? — каза келнерът, чиито думи се лееха мазно от цепнатината над долната челюст. — Малкия не е човек, който ще зареже жена като вас. Още сода?

— Да, две години вече — повтори Лиз, поразмекнала се под магическото въздействие на дестилаторското изкуство. — Вечер аз все играех на улицата, защото нямаше какво да правя у дома. Отначало само седях на стълбите пред къщи и гледах светлините и минувачите. Но една вечер мина Малкия и ме изгледа, и аз веднага си паднах по него. Когато ме напи за първи път, ревах цяла нощ и дори ядох пердах, защото другите не можеха да заспят от мен. А сега... Томи, ти виждал ли си я някога тази Ани Карлсън? Да не беше кислородната вода, отдавна да се е самоубила. О, само да ми падне той. Ако се отбие, нали ще му кажеш, че го търся. Ще му изтръгна сърцето с нож. Бъди сигурен. Още едно уиски, Томи.

С несигурна крачка и напрегнат, светнат поглед Лиз излезе на улицата. Пред прага на една къща седеше къдрокосо момиченце и се чудеше как да оправи оплелото се парче канап. Лиз чучна до момиченцето. На зачервеното ѝ лице още трептеше крива усмивка, но погледът ѝ изведнъж стана ясен и чист.

— Нека ти покажа как се прави „трион“, малката — каза тя и подви пола над очуканите си обувки.

Докато двете седяха на прага, в Клуба на малките часове се палеха светлините на бала. Този бал се уреждаше веднъж на два месеца и членовете на клуба много се гордееха с него и гледаха всичко да бъде изискано.

В девет часа в залата се появи председателят на клуба Мълали Малкия с дама под ръка. Златисти като на Лорелай бяха косите ѝ. Тя говореше с ирландски акцент, но едва ли някой би взел нейното „да“ за „не“. Тя застъпи дългите си поли, изчерви се, после се усмихна, гледайки Малкия право в очите.

И когато двамата се спряха на средата на излъскания паркет, случи се нещо, за чието предотвратяване всяка нощ горят много лампи

в много кабинети и библиотеки.

От кръга на присъстващите в залата изскочи със зелена пола самата Съдба под партизанското име „Лиз“. Очите ѝ, по-черни от въглен, гледаха сурово. Тя не пицеше, нито проявяваше някакво колебание. Съвсем не по женски тя пусна една ругатня — любимата ругатня на Малкия, — и то с глас, груб като неговия. А после, за най-голям ужас на членовете на клуба, тя изпълни заканата си, изречена пред келнера Томи, изпълни я, използвайки докрай дължината на ножа си и силата на ръката си.

След това в нея се събуди първичният инстинкт за самосъхранение... или инстинктът за самоунищожение, който обществото е присадило на дървото на природата.

И тя хукна по улицата бързо и безпогрешно — както горски бекас лети по здрач през млада гора.

И тук наяве излезе най-големият позор на големия град, неговата най-стара и отвратителна язва, неговата мръсотия и падение, неговото черно петно и поквара, неговото безчестие и престъпление, поощрявани, ненаказвани и лелеяни, наследени от тъмната епоха на най-страшното варварство — започна дива хайка против Човека. Само в големите градове, там и само там са възможни хайките, в които с вой дейно участие вземат високата култура, гражданското съзнание и градската издигнатост.

Те я погнаха — една крещяща тълпа от бащи и майки, влюбени младежи и девойки, която виеше, ревеше, викаше, свиркаше, искаше кръв. Дори вълкът се стъписва пред прага на големия град. Сърцето му, много по-благородно от човешкото, би се свило при вида на тази хайка. Лиз знаеше добре пътя си и жадна всичко да свърши по-скоро, тичаше и тичаше по познатите улици, докато най-сетне усети под нозете си прогнилите дъски на стария кей. Още няколко задъхани крачки и добрата майчица река Ййтс я прие в прегръдките си, тинести, но нежни, и за пет минути разреши проблемата, заради която в хиляди пасторати и колежи по цели нощи горят лампи.

Какви странни сънища сънува човек понякога. Поетите ги наричат видения, но видението не е нищо повече от сън в бели стихове. Аз сънувах края на тази история.

Намирах се на онзи свят. Как се бях озовал там, не зная. Или съм пътувал с надземната железница по Девето авеню, или съм взел някое патентовано лекарство, или съм се опитал да дръпна за носа Джим Джефриз, или пък съм извършил някоя друга необмислена постъпка. Но тъй или иначе, намерих се на онзи свят сред голяма тълпа пред съдебната зала, гдето произнасяха присъдите. От време на време един много красив и величествен ангел — служител в съда — се появяваше пред вратата и обявяваше следващото дело.

Докато прехвърлях през ум земните си грехове и се чудех дали има смисъл да представям алиби, позовавайки се на факта, че съм живял в Ню Джързи, съдебният служител-ангел се появи на вратата и изпя:

— Дело № 99 852 743.

Напред излезе таен полицаи (там имаше цял куп такива, облечени досущ като пастори, и те ни гонеха и преследваха също като на земята), който мъкнеше за ръка... кого мислите? Самата Лиз!

Съдебният служител я въведе в залата и затвори вратата. Аз се приближих до хвъркения агент и го попитах какво е това дело.

— Много тъжен случай — отвърна той и долепи върховете на пръстите си с лакирани нокти. — Абсолютно непоправимо момиче. Аз съм Преподобния Джоунз, Специален агент по Земните дела. Този случай беше възложен на мен. Момичето убило годеника си и сложило край на живота си. Няма никакви оправдания. В доклада си пред съда съм изложил с най-малки подробности фактите, подкрепени до един от сигурни свидетели. Възмездие за греха е смърт. Хвала на създателя!

Съдебният служител отвори вратата и излезе.

— Горкото момиче — каза със сълзи на очи Специалния агент по Земните дела, Преподобния Джоунз. — Това беше един от най-тъжните случаи, на които съм попадал. Разбира се, тя...

— ... е оправдана — каза съдебният служител. — Ей, Джоунз, я ела насам. Да знаеш, че ще те преместят. Я си представи, че те засият с мисионерска задача в Полинезия — как ще се почувствувааш, а? Престани с твоите неправилни арести, иначе ще те преместят, ясно ли е? Истинският виновник, когото ти би трябвало да арестувааш, е един червенокос, небръснат и неугледен мъж, който седи по чорапи до прозореца и чете вестник, а през това време децата му играят на улицата. Хайде сега гледай си работата.

Ама че глупав сън, нали?

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.